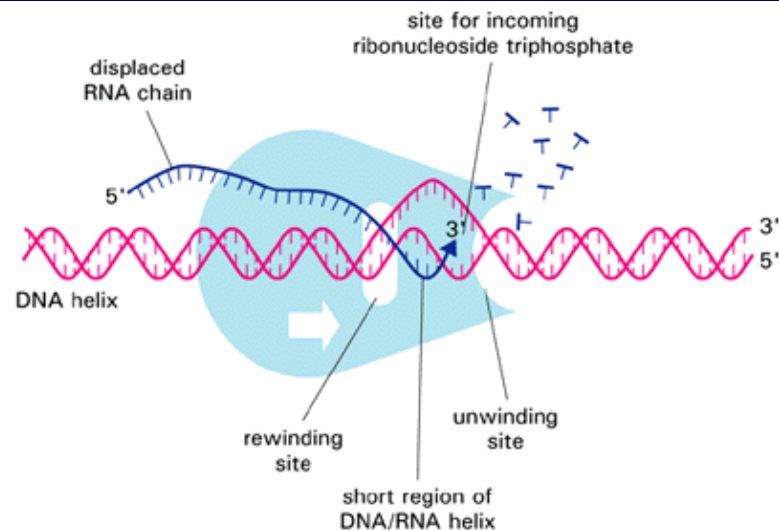

Реплікація і репарація ДНК

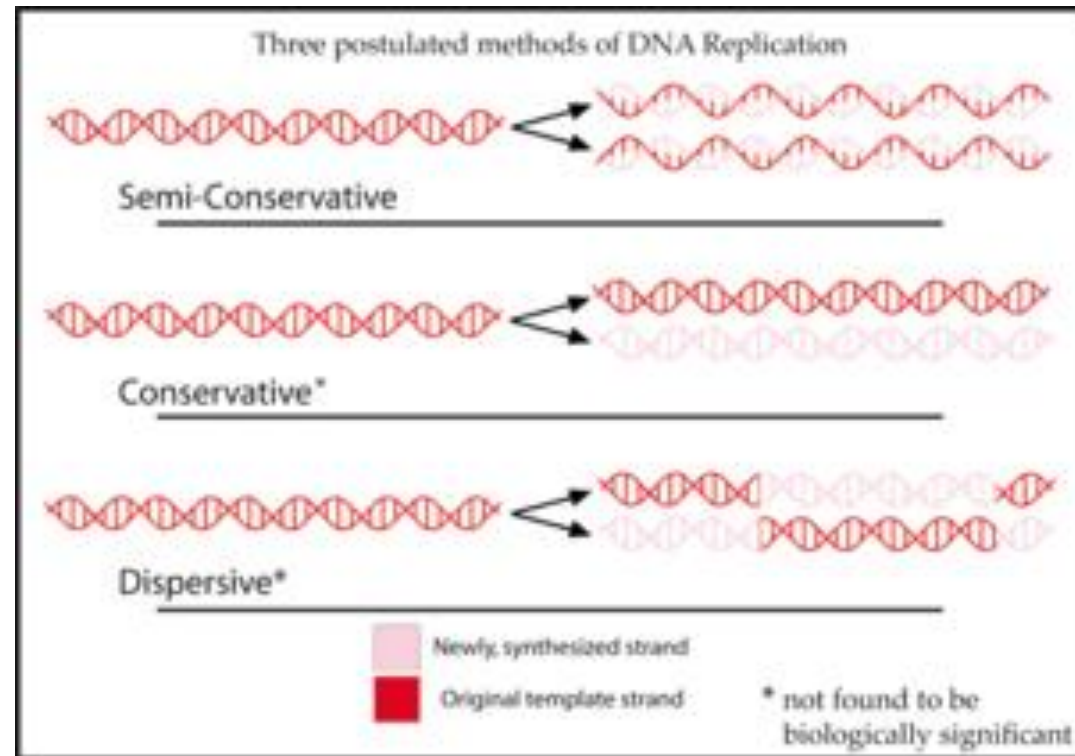

План лекції

1. Способи реплікації ДНК
2. Експериментальні докази напівконсервативного способу реплікації
3. Ферменти реплікації
4. Реплікони, його характеристика у про- та еукаріотів
5. Репарація ДНК
  - а) фотореактивація
  - б) ексцизійна репарація
  - в) постреплікативна репарація
  - г) SOS-репарація
  - д) ПЛР -діагностика

Способи реплікації ДНК

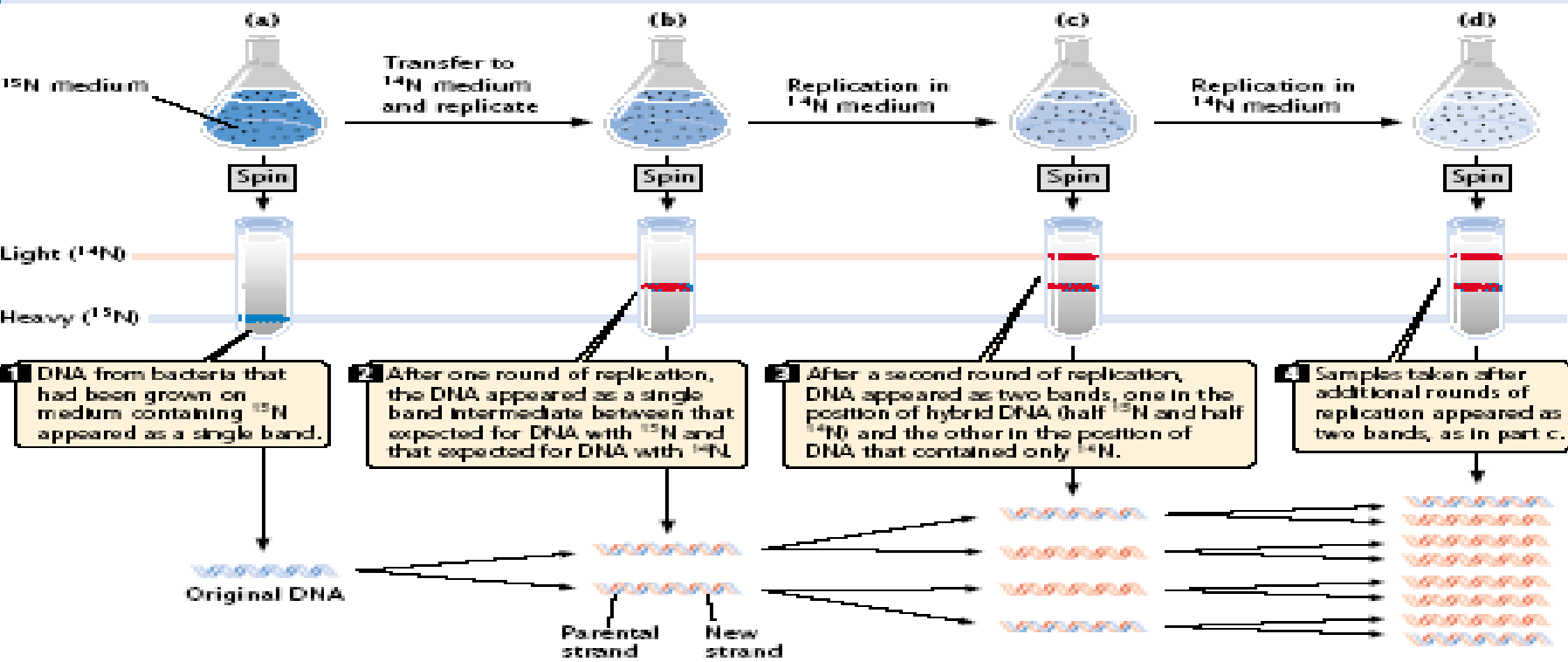
- Напівконсервативний
- Консервативний
- Дисперсний

Експерименти Мезелсона і Сталя

Experiment
Question: Which model of DNA replication—conservative, dispersive or semiconservative—applies to *E. coli*?

Conclusion: DNA replication in *E. coli* is semiconservative.

ДНК-полімерази у прокаріотів

Table 12.3 Characteristics of DNA Polymerases in *E. coli*

DNA Polymerase	5' → 3' Polymerization	3' → 5' Exonuclease	5' → 3' Exonuclease	Function
I	Yes	Yes	Yes	Removes and replaces primers
II	Yes	Yes	No	DNA repair; restarts replication after damaged DNA halts synthesis
III	Yes	Yes	No	Elongates DNA
IV	Yes	No	No	DNA repair
V	Yes	No	No	DNA repair; translesion DNA synthesis

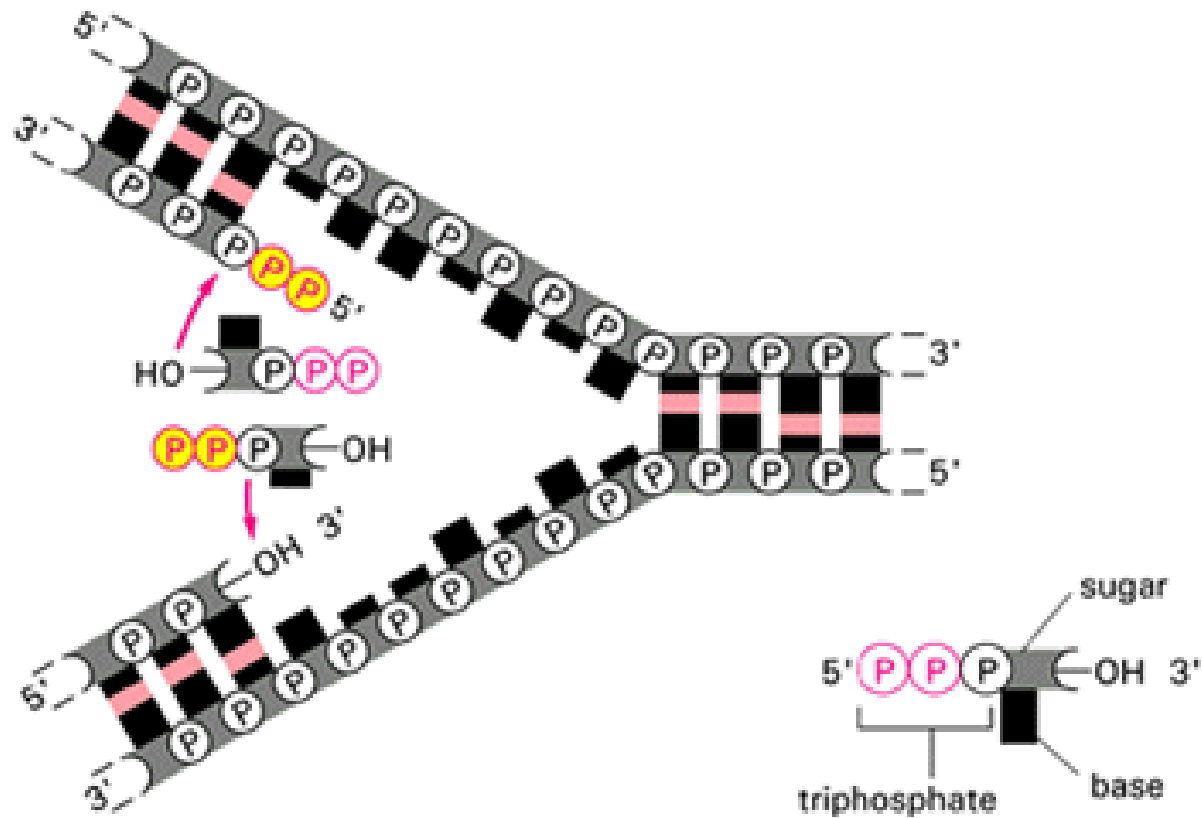
ДНК-полімерази у еукаріотів

- ДНК-полімерази: **альфа, бета, дельта, епсілон** – беруть участь в реплікації в ядрі
- ДНК-полімераза **гама** бере участь в реплікації мітохондріальної ДНК

Реплікація ДНК. Етапи

- **Ініціація** – утворення реплікативної вилки
- **Елонгація** – синтез дочірніх ланцюгів
- **Вилучення праймерів**
- **Термінація** – завершення синтезу дочірніх ланцюгів

Схема реплікації ДНК (а) Знайдіть помилку у схемі!

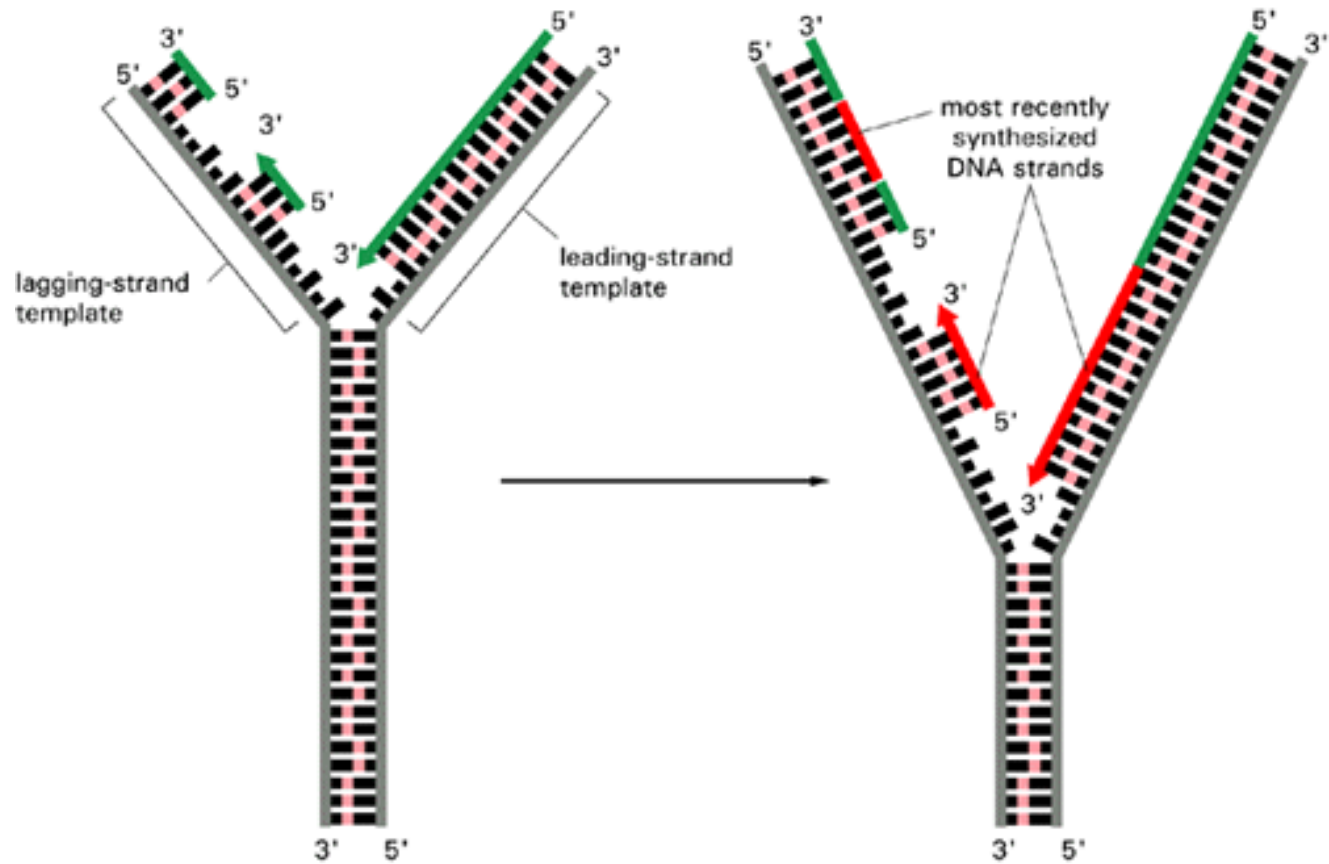

Схема реплікації ДНК (б)

Будова реплікативної вилки.

Обидва дочірні ланцюги будуються у напрямку $5' \rightarrow 3'$. Один з ланцюгів – провідний, другий – той, що запізнюється. Останній будується фрагментами Оказакі

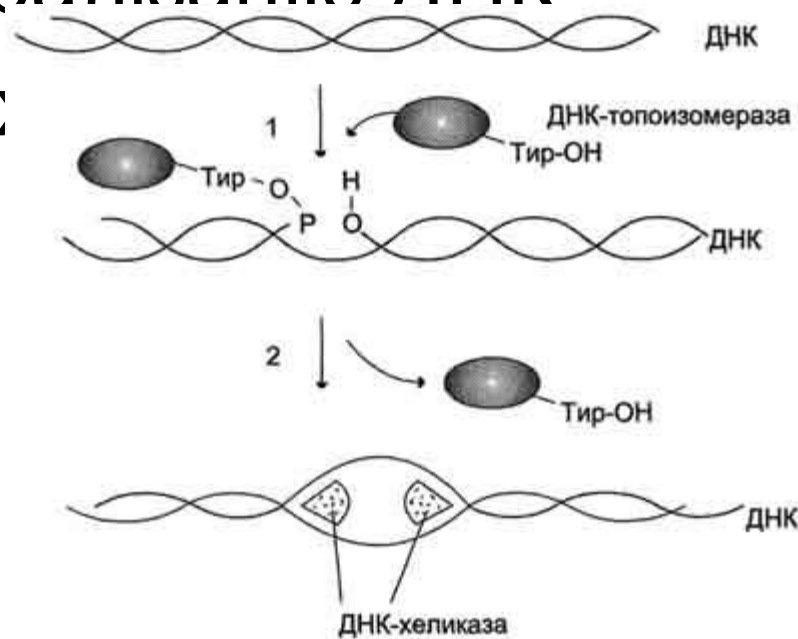
Основні білки реплікації ДНК

Назва білку	Функція
Топоізомераза	Скидання супервитків ДНК
Геліказа (АТФ-залежна)	Денатурація ДНК
SSB-білок	Дестабілізація подвійної спіралі, стабілізація одноланцюгових ділянок
РНК-полімераза (праймаза)	Ініціація синтезу ДНК
ДНК-полімераза III	Синтез ДНК, коректорські функції
ДНК-полімераза I	Видалення РНК-затравки, заповнення збитків та коректорські функції
ДНК-лігаза	Ковалентне поєднання фрагментів Оказакі

Ферменти ініціації реплікації

- Родина ДНК-топоізомераз, мають нуклеазну активність, регулюють надспіралізацію ЛНК

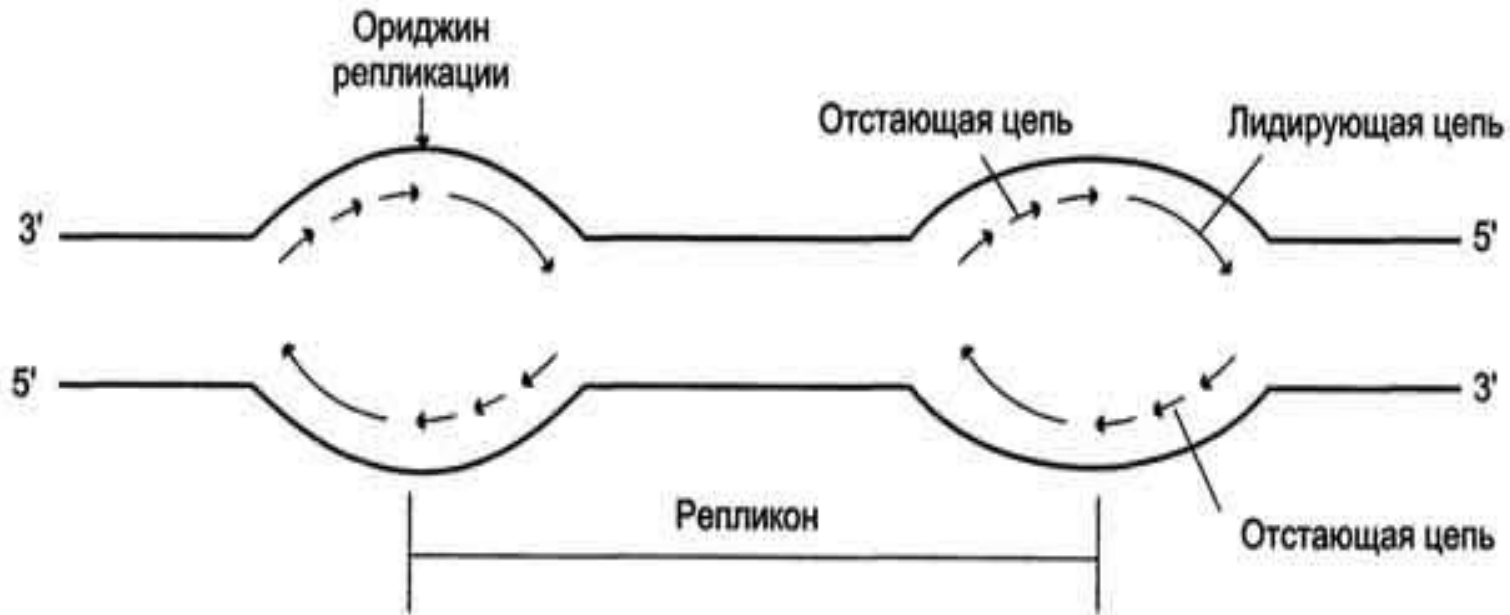
- ДНК – цільянку ДНК

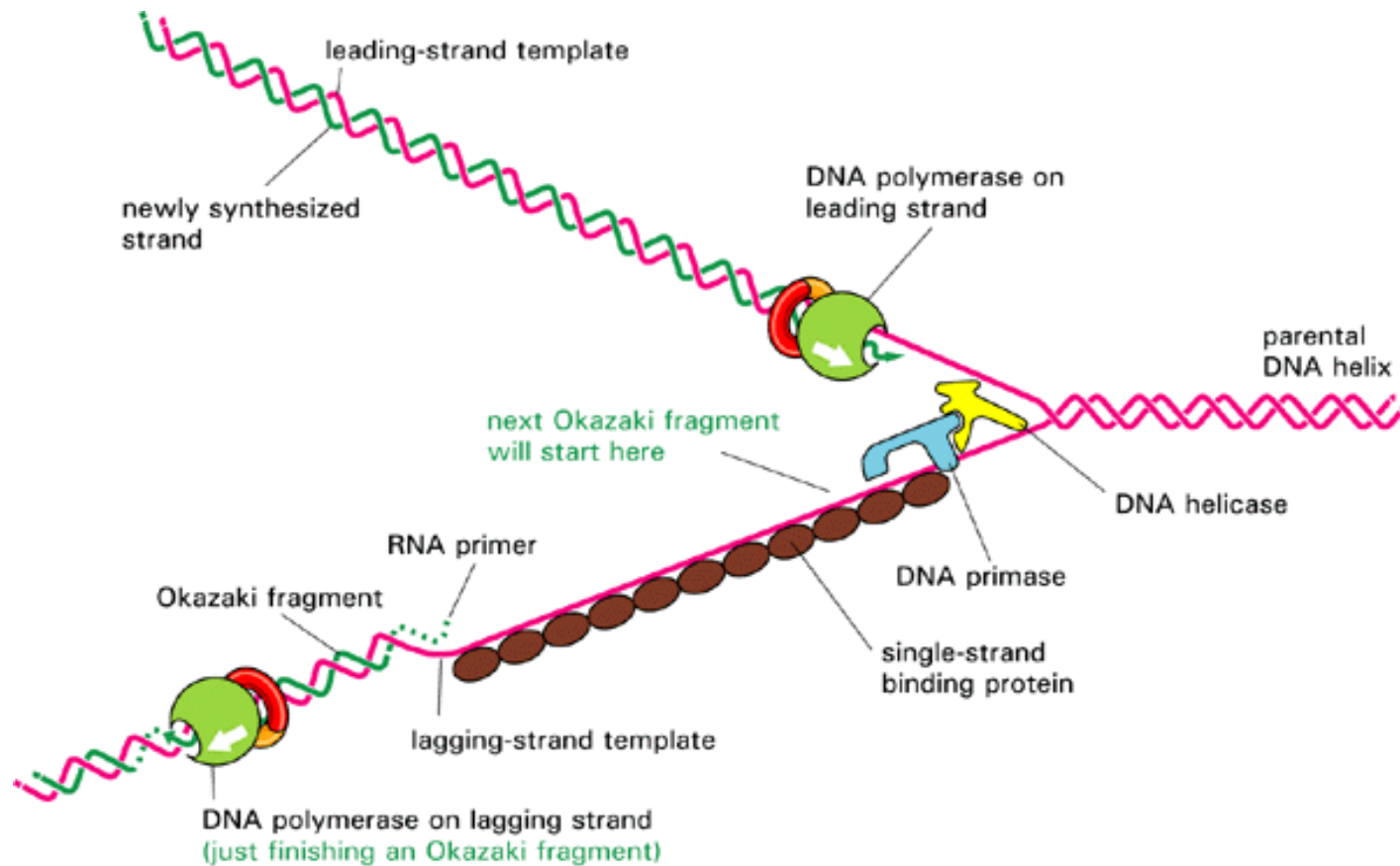
Ініціація реплікації

- У еукаріотів – починається із впливу на клітину факторів росту.
- **Утворення в клітині відповідного цикліну E.**
- В точці початку реплікації відбувається локальна денатурація ДНК – утворюються 2 реплікативні вилки.

Оріджини – сайти ініціації реплікації. Реплікони – одиниці реплікації

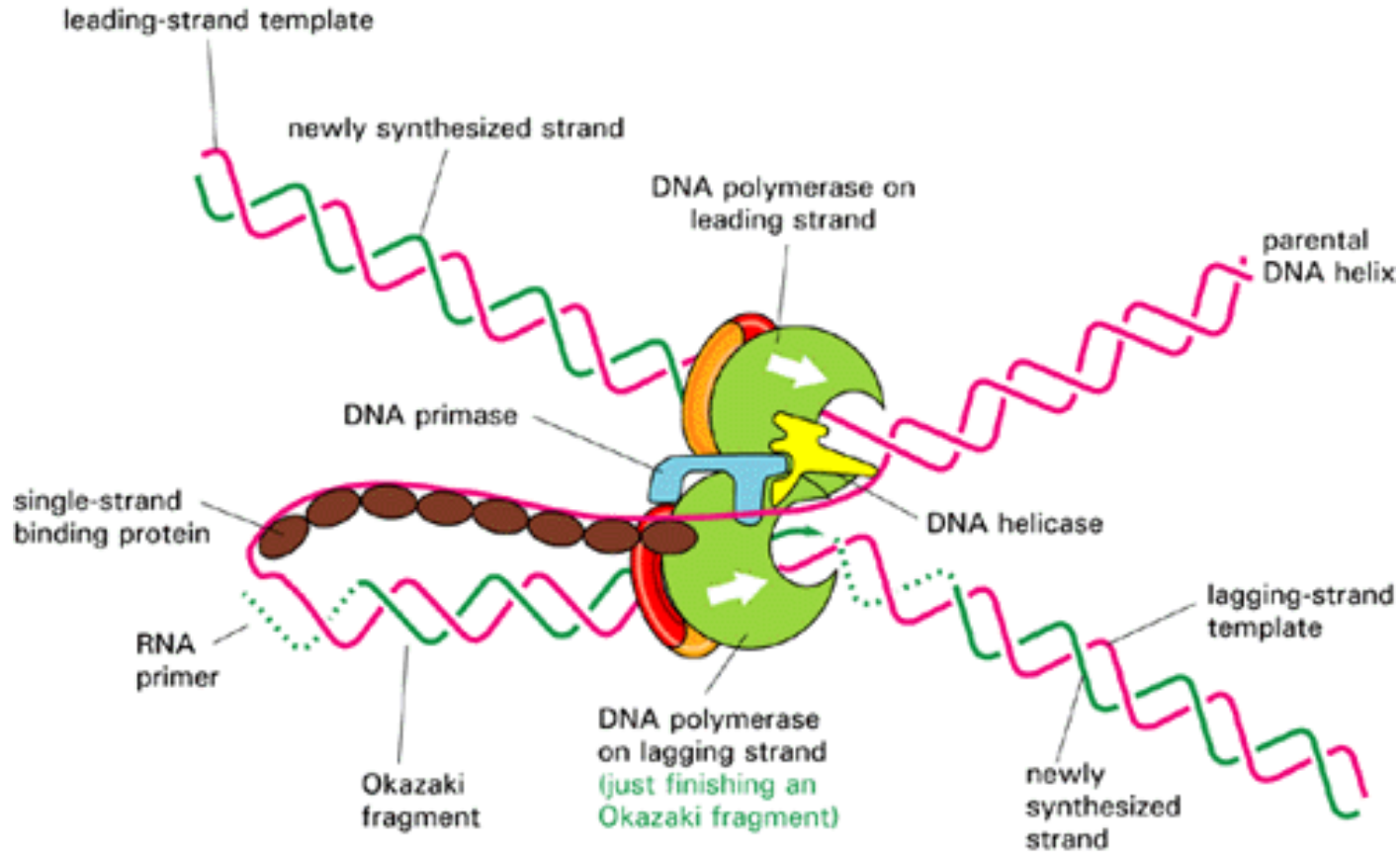

Праймосома (а)

Комплекс ДНК-праймази та ДНК-гелікази називається **праймосомою**

Праймосома (б)

Сучасні уявлення про розташування білків реплікації під час руху реплікативної вилки

Реплікон

- Реплікон – ділянка ДНК, в межах якої реплікація розпочинається і закінчується

Organism	Number of Replication Origins	Average Length of Replicon (bp)
<i>Escherichia coli</i> (bacterium)	1	4,200,000
<i>Saccharomyces cerevisiae</i> (yeast)	500	40,000
<i>Drosophila melanogaster</i> (fruit fly)	3,500	40,000
<i>Xenopus laevis</i> (toad)	15,000	200,000
<i>Mus musculus</i> (mouse)	25,000	150,000

Репарація – відновлення пошкодженої структури ДНК

Фотореактивація

Ексцизійна репарація

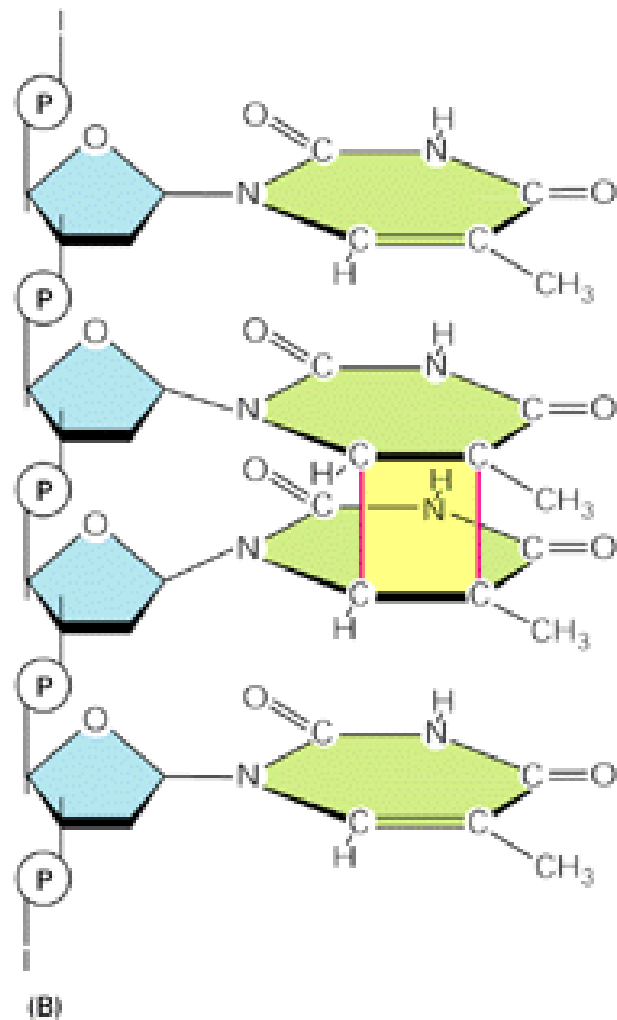
Постреплікативна репарація

SOS - репарація

Фотореактивація

Тиміновий димер – найбільш поширене пошкодження ДНК під впливом ультрафіолетових променів.

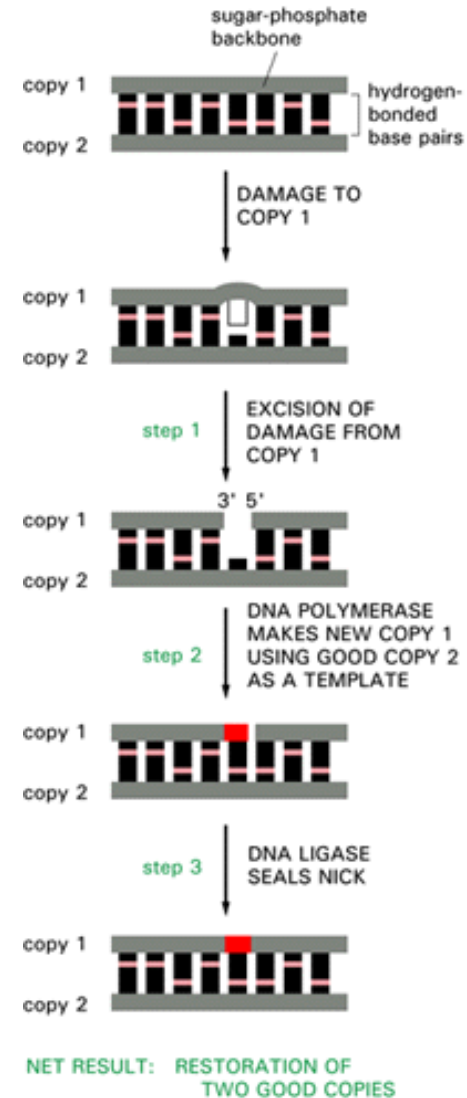
Розривання додаткових зв'язків між двома послідовними тимінами може здійснюватись за допомогою дезоксирибоніридинфотоліази

Ексцизійна репарація

Ексцизійна репарація здійснюється за участю ферментів:

1. УФ-ендонуклеаза
2. АТР-залежна ДНКаза
3. ДНК-полімераза I або II
4. ДНК-лігаза

Ексцизійна репарація і патологія

- Дефекти системи ексцизійної репарації призводять до розвитку пігментної ксеродерми, синдрому Коккейна, трихотіодистрофії.
- Спадковий неполіпозний рак товстої кишки може викликатись мутаціями деяких генів системи репарації гетеродуплексів.
- Багато синдромів схильності до онкологічних захворювань – ретинобластома, родинний аденоматозний поліпоз пов'язані з порушеннями систем відповіді на пошкодження ДНК

Хворий на пігментну ксеродерму та хворі на синдром Коккейна

© 1117824k MUST CREDIT PHOTOS BY: Gary Roberts / Rex Features
Teen couple with rare premature ageing disorder: face race against time to wed, Wirral, Merseyside, Britain - Jan 2010 Amy Hughes, 18, and her American fiance Nick Jaminet, 17, when they first met in 2006 This is the teen couple with face a race against time, and the rare premature ageing disorder they both suffer from, in order to wed. Amy Hughes, 18, and Nick Jaminet, 17, both suffer from a rare condition that causes them to age prematurely. Though they are both only in their teens, their bodies...

www.fotodom.ru R039-0709 Rex Features

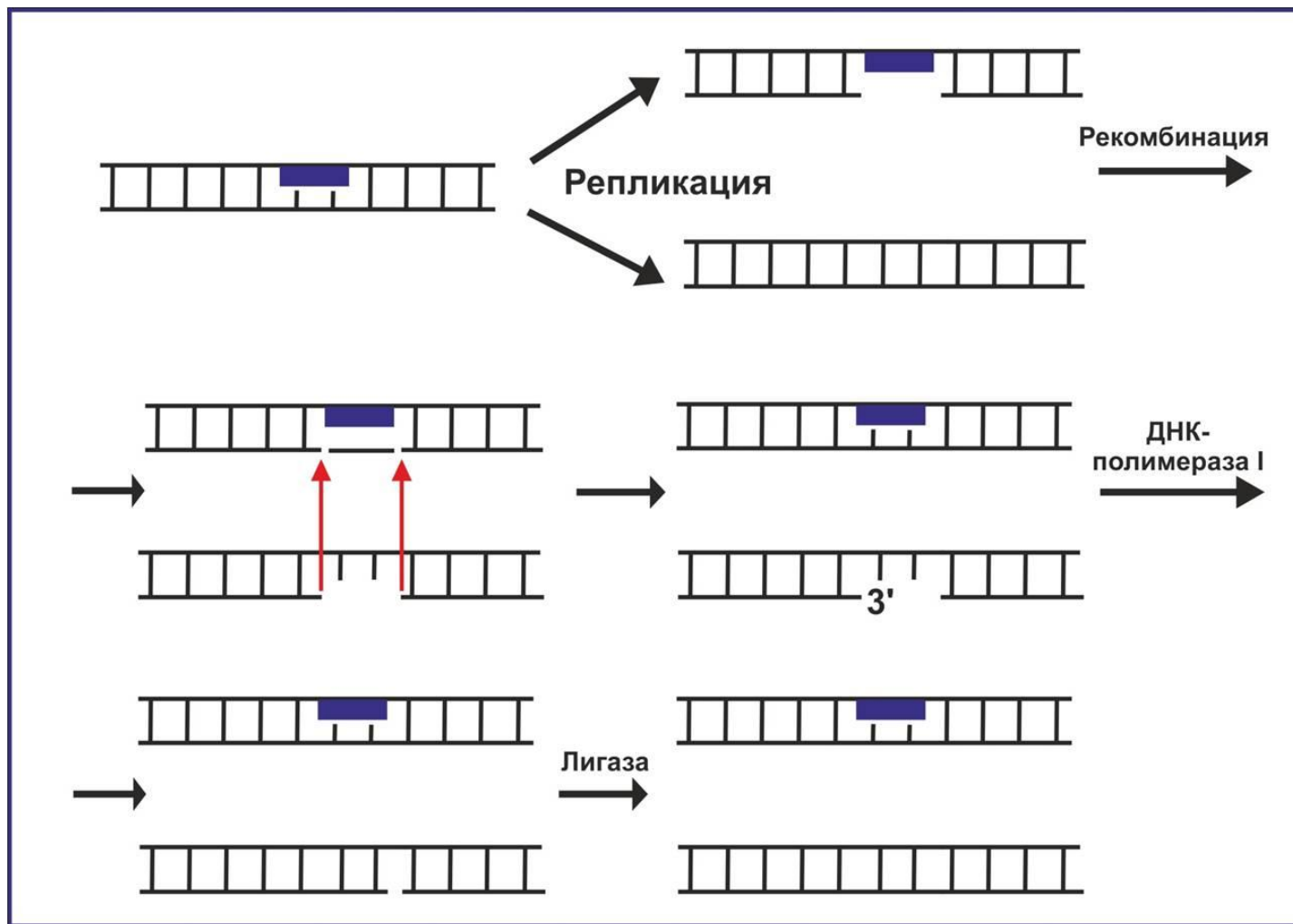
Подростки с синдромом Коккейна (Cockayne syndrome) 18-летняя Эми Хьюз (Amy Hughes) и 17-летний Ник Дженинет (Nick Jaminet) поженились, Великобритания, январь 2010.

Постреплікативна репарація

Постреплікативна репарація залежить від активності ферменту, що забезпечує рекомбінацію. Однак тимінові димери залишаються у вихідних батьківських нитках ДНК.

Однак ця репарація відбувається швидко.

Постреплікативна репарація

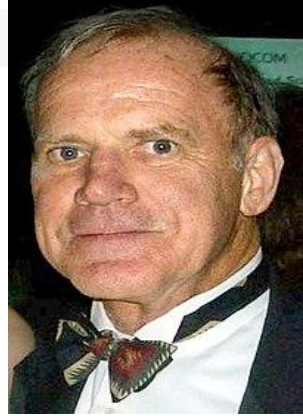
Постреплікативна репарація

sos-репарація

Цей тип постреплікативної репарації, яка здійснюється повільно, забезпечується ферментами, яких не було до впливу мутагену. Однак цей тип репарації характеризується неточностями відновлення структури ДНК. Репарація схильна до помилок!

Полімеразна ланцюгова реакція

- **Полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР або PCR)** — експериментальний метод молекулярної біології, спосіб значного збільшення малих концентрацій бажаних фрагментів ДНК в біологічному матеріалі (пробі).
- Відкрив біохімік Кері Бенкс Малліс – лауреат Нобелівської премії з хімії 1983 року.

Полімеразна ланцюгова реакція

